

הנודר מן הירק

פרק שביעי נדרים

ס.

עין משפט

גר מצוה

כב א מ"י פ"ח מהל' תרומות הל' כ"א:
כג ב מ"י שם הל' כ"ב:
כד ג מ"י פ"ו מהל' מעשרות הל' ו סג עשין קלה:
כה ד מ"י פ"ח מהל' תרומות הל' כ"ב:
כז ה מ"י פ"י מהל' נדרים הל"א סגמ לאוין רמב עוש"ע יו"ד סי' רכ ספ"י ז':
כח ו מ"י שם הל' עוש"ע שם ספ"י ג':
כט ז מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י ד':
ל ח מ"י שם הל"ד עוש"ע שם ספ"י ו':
מ ט מ"י שם הל"ד עוש"ע שם ספ"י ט':
נ י מ"י שם הל"א עוש"ע שם ספ"י א':
נא י"ב מ"י הל"ג עוש"ע שם ספ"י ב':
נב י"ג מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י ג':
נז י"ד מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י ד':
נח ט"ו מ"י שם הל"ד עוש"ע שם ספ"י ו':
נט ט"ז מ"י שם הל"ד עוש"ע שם ספ"י ז':
ס י"ח מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י ח':
ס"א י"ט מ"י שם הל"א עוש"ע שם ספ"י ט':
ס"ב כ מ"י הל"ג עוש"ע שם ספ"י י':
ס"ג כ"א מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י י"א:
ס"ד כ"ב מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י י"ב:
ס"ה כ"ג מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י י"ג:
ס"ו כ"ד מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י י"ד:
ס"ז כ"ה מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י י"ה:
ס"ח כ"ו מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י י"ו:
ס"ט כ"ז מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י י"ז:
ס"י כ"ח מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י י"ח:
ס"יא כ"ט מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י י"ט:
ס"יב ל' מ"י שם הל"ג עוש"ע שם ספ"י כ':

—◆◆—

תוספות

בגידולי גידולין. סקך דגלל גופיה היו גידולין של תרומה: קבשטע לן. רני מינול אפילו דבר שאין זרעו כלל גידולי גידולין חולין: והתנן הטביל גידוליו מותרין לאכול אבלת ארעיי בלא מעשר ברבר שורעו בלה. כגון חטין אלל דבר שאין זרעו כלל גידולי גידולין תרומה כמו עגלי: ה"ג הבהם דלא רבו הבה דרבו. פירוש הא דלמר גידולי גידולין אסורין גבי עגל היינו כגל מהל דלא רבו גידולי גידולין על העיקר אלל הנה צדכו הלך מעטלי גידולין לעיקר ובספירס מנוב רביזא דרבו גידולין על עיקר מותר קמ"ל ויש לפטר דפירשית דמלתא דרני מינול מיירי דרבו גידולין על עיקר:

הדרן עלך הנודר מן הירק

קונם יין כו' שאני טועם חיים אינו אסור אלא עד שהתשרי. ולא

אמר דלאקר עד מעת לעת כמו כפיפא דלמר יום אחד: שבת זו. ועומד בלמעט ביום ג' או ביום ד' אסור בכל השבת כלומר כל ימי אותה השבוע עד סופה ושבת שעברה כלומר ושבת הבא עליו סוף השבוע אסור כמון כן דלף השבת משבוע שעבר וצגמ' פריך פשיטא: חדש זה. ועומד בט"ו ימים בטבת אסור בכל החדש עד סופו: ור"ח לרבא. פי' ר"ח שבת של אחריי היינו ללהבא ומומר בו שהוא [ומחדש] הבא: שבעה זה אסור בכל השבוע. ועומד הוא בלמעט השמיטה בשנה רביעית או חמישית לשמיטה אסור עד סוף השבוע: והשביעית שעברה. כלומר שנה השביעית הבאה היא כלשעבר שמינית עם שמיטה שעברה ואסור בה פי' זה רהוט. וי"מ שבת זו ועומד ביום שבת ועוד בשבת זו אסור בכל השבת כלומר בכל השבוע הבאה ושבת שעברה כלומר ויום השבת שהוא נודר בו גם הוא אסור ואע"פ שאחנת הוא שהוא משבוע שעבר הואיל ונדר בו אסור ונגמרתא פריך פשיטא. חדש זה ועומד בראש חדש אסור בכל החדש ור"ח שהוא בו ללהבא כלומר אותו ר"ח שגדר בו אסור ולכן קרי ליה להבא שהוא עם ראש חדש הבא וכן גבי ראש השנה נמנה משנה הבאה לכן קרי ליה להבא לפי שהוא נמנה משנה הבאה. שנה זו ועומד בראש השנה. שבעה זו ועומד בשנה שביעית אסור בכל השבוע ובשביעית שעברה כלומר אע"פ שהוא מלשעבר אסור בה כיון שגדר בה: ביום ליום. כלומר עד שנה אחרת באותו יום וכן בשבוע אחרת לאותו יום שגדר: הנודר עד הפסח אסור עד שיגיע. דעלשון בני אדם עד ולא עד בכלל לכן אינו אסור אלל עד שיגיע: עד פני הפסח ר' באיר אומר עד שיגיע. דה"ק עד לפני יום של פסח: ר' יוסי אומר עד שיצא. דשמה ה"ק עד פני שעה אחרינה של יום אחרון של פסח דסברי דמתיא אינש נפשיה לנפקא ושמח מתכוון לומר פני שעה אחרונה: אמר ר' ירמיה לרבשתחשך צריך שאילה להבם. ואינו מותר בלא שאילה ואע"פ דמן הדין היה מותר שהי הגיע זמנו גזירה אפו היבא דלמר יום אחד כלומר אי שרי ליה כשלמר היום לכשתחך אתי למישרי כשאלמר יום אחד ואז הוא אסור עד מעת לעת:

לכשתחך בלא שאילה אתי לחלופי בשגדר יום אחד להחירו לכשתחך:

מוסף רש"י

עד שאלה פסק, דכיון דלמר ליגטא ימירא, בעוד שיהא פסק קאמר [דקדושין טו]: דמשמע דלמר עד שאלה כל הפסקא [לקטון סא]. עד פני הפסח. משמע עד שיגיע ומשמע עד שאלה. ר' מאיר אומר אסור עד שיגיע. דקסבר לא מעילי אינש נפשיה לנפיקא. דכיון דליכא לנפוקי אי משמע עד שאלה או עד שיגיע. ודאי דליכא ספיקא הרהר דבעמי בשעת הגדר, דהיינו עד שיגיע [לקטון סא]. ומשיגיע איז כאן פני פסק, ואע"פ שכל יום ויום של פסח היה לחצויו, לא דמתיא אינש נפשיה לנפיקא שיהא נרץ לטאלו איזה הוא, וכי קאמר פני, קמא דכולה קאמר שהוא פני שבתין [דקדושין טז]. ור' יוסי אמר עד שיצא. דקבר מעילי אינש נפשיה לנפיקא. דליכא לנפוקי שמה עד שאלה קאמר [לקטון סא] כלל את מה דהוה פני נתיבירו ולא ידעי הי יניחו, אפילו אחרון היו מחלמו פני לסופו [דקדושין טז].

קונם יין שאני טועם היום אינו אסור אלל עד שסתחך. דכיון

דלמר היום לא משמע אלל עד שיגמור אותו יום דהיינו

עד שסתחך: שבת זו. אס נדר בלחד מימי השבוע אסור בכל ימי השבוע ויום שבת עצמו בכלל אסור של שבוע שעבר דכי אמרי

אינשי שבת זו דעתייהו על ימי החול

הבאים ועל יום השבת: חדש זה.

אס נדר בלחד מימי החדש אסור בכל החדש וראש חדש להבא שאין ראש חדש שסתחך ימי החדש מכלל האיסור אלל להבא הוא נמנה ומותר: שנה זו אסור בכל השנה. דהיינו עד ראש חדש תשרי אלל ראש חדש תשרי לעמיד לבא ואינו מכלל האיסור: שבוע זה. שני שמיטה זו אסור עד שישלמו ששה שנים של שמיטה ואסור גם כן בשנה השביעית שדינה כלשעבר. וזה פירושו משמתינו. ואחרית פירושו שבת זו אסור בכל השבת כגון שעומד ביום השבת ונדר ואמר שבת זו וקמני דאסור בכל השבת הבאה ויום שבת זה שעומד בה עשאו אע"פ שהוא מכלל שבוע שעברה והיינו דקמני והשבת לשעבר. חדש זה אסור בכל החדש וראש חדש להבא כגון דקאי בראש חדש וקמני דאסור בכל החדש הבא וביום ראש החדש עצמו שגדר והא פרכינן בגמרא^[א] פשיטא. שנה זו כגון שגדר בראש השנה אסור בשנה הבאה וביום ראש השנה עצמו שזינו ללהבא. שבוע זה אסור בכל השבוע ושביעית לשעבר כלומר דקאי בשנה השביעית ואמר שבוע זה אסור בכל החדש הבא וביום ראש החדש עצמו שגמרה ושלמה היום משום יום אחד אע"פ שנימנית מכלל שבוע שעברה. ולפי האי פירושא נראה לי דמאי דקמני גבי שבת ושביעית לשעבר וגבי חדש ושנה להבא ולא קמני כולוהו בלהבא לאשמועינן דינא דגורר בלמעט זמניס הללו דבאלמעט שבת וחלמעט שביעית אסור בשבת ושביעית הבאים מה שאין כן בנודר בלמעט החדש ולמעט שנה שמומר בראש חדש וראש השנה הבאים. מיהו האי פירושא ליתיה דכיון דשבת זו או שבוע זה קאמר למה ואמר בשבת ושבוע הבאים הוה לן למימר שלא יאסר אלל ביום שבת ושנה שביעית שעומד בהן וכדלמרינן בפ"ק דראש השנה [יג]: דהמודר הגאה מחצירו לשנה אפילו לא עמד אלל כבי"ט בלולו כיון שהגיע אחד בתשרי עלתה לו שנה אלל פירושא קמא עיקר: ואם אמר יום אחד שנה אחס וכו' אסור מיום ליום. כלומר היקף אחד וביום אחד אסור מעת לעת: גמ' לנשתחך צריך שאילה לחס. אע"ג דמדמינא כי אמר היום מותר לכשתחך כדלמרינן במתניתין אפילו הכי מדרצנן נרץך שאילה: אמר רב יוסף גזירה היום משום יום אחד

הדרן עלך הנודר מן הירק

קונם היין שאני טועם היום אינו אסור אלא

עד שתחשך וישבת זה אסור בכל השבת וישבת ^[ב] שעברה וחדש זה אסור בכל החדש ור"ח להבא השנה זו אסור בכל השנה וראש השנה לעתיד לבא שבוע זה אסור בכל השבוע ושביעית שעברה ואם אמר יום אחד בשבת אחת לחדש אחד בשנה אחת בשבוע אחד ביום אעד הפסח אסור עד שיגיע עד שיהא אסור עד שיצא עד ד לפני הפסח רבי מאיר אומר אסור עד שיגיע רבי יוסי אומר אסור עד שיצא: גמ' קונם יין שאני טועם כו' אמר רבי ^[ג] ירמיה ^[ד] לכשתחשך צריך שאילה לחכם מאי טעמא אמר רב יוסף גזירה היום משום יום אחד אע"פ שנימנית מכלל שבוע שעברה. ולפי האי פירושא נראה לי דמאי דקמני גבי שבת ושביעית לשעבר וגבי חדש ושנה להבא ולא קמני כולוהו בלהבא לאשמועינן דינא דגורר בלמעט זמניס הללו דבאלמעט שבת וחלמעט שביעית אסור בשבת ושביעית הבאים מה שאין כן בנודר בלמעט החדש ולמעט שנה שמומר בראש חדש וראש השנה הבאים. מיהו האי פירושא ליתיה דכיון דשבת זו או שבוע זה קאמר למה ואמר בשבת ושבוע הבאים הוה לן למימר שלא יאסר אלל ביום שבת ושנה שביעית שעומד בהן וכדלמרינן בפ"ק דראש השנה [יג]: דהמודר הגאה מחצירו לשנה אפילו לא עמד אלל כבי"ט בלולו כיון שהגיע אחד בתשרי עלתה לו שנה אלל פירושא קמא עיקר: ואם אמר יום אחד שנה אחס וכו' אסור מיום ליום. כלומר היקף אחד וביום אחד אסור מעת לעת: גמ' לנשתחך צריך שאילה לחס. אע"ג דמדמינא כי אמר היום מותר לכשתחך כדלמרינן במתניתין אפילו הכי מדרצנן נרץך שאילה: אמר רב יוסף גזירה היום משום יום אחד

ולהכי קאמר לעמיד ולא קאמר להבא: ואם היה עומד בשנת השמיטה ואמר קונם יין שאני טועם בשבוע זה אסור בכל השבוע הבא. וזוהי שנה שביעית שהוא עומד בה נמנית לשבוע שעברה להכי קרי ליה שעברה: ואם אמר. שאני טועם יום אחד ^[ה] מעת לעת שאם היה עומד בשנת הגדר בחצי היום אסור למחר עד חצי היום וכן אם אמר שבת אחד בצויה היום ועומד בשבוע אסור עד יום שמיני לאותו יום שגדר וכן בשנה אחת וכן בשבוע אחת אסור שנה שלימה ושבוע שלם מיום ליום: גמ' לנשתחך. אע"פ שעבר היום: צריך שאילה לחס. להחיר לו נדרו משום היכרא: גזירה היום אטו יום אחד. דאי אמרת לכשתחך ^[ו] אע"פ שעבר היום הו מותר אמו למימר נמי כי נדר יום אחד ועומד בחצי היום מותר לכשתחך ואיהו לא הו מותר עד מעת לעת הילכן נרץך שאילה לחס וכיון דבעי שאילה לחס חס חוקר כילד נדר ולא יבא לידי חילול נדר: ואי

הוא תנן הטביל גידוליו גידולין של טבל אסורים בדבר שאין זרעו כלל כל שכן של תרומה דהא בדבר שזרעו כלל גידולי תרומה תרומה וגידולי טבל חולין: רבויא דרבו גידוליו על עיקרו דמותר קמ"ל. דהא דלאסור גידולי גידולין בלא רבו אלל רבו אפי' גידולין מותרין גידוליו היתר מעלין את האיסור:

הדרן עלך הנודר מן הירק

עד שתחשך. שכן דרך בני אדם כשאומיס היום רואים לומר עד השלמת היום: שבת זו. עומד בלמעט השבת ואמר שבת זו אסור בכל השבוע: והשבת שעבר. ואסור ממי ביום השבת כי הוא בכלל שעבר: חדש זה אסור בכל החדש. אס עומד בלמעט החדש ואמר חדש זה אסור עד משלוס החדש ור"ח להבא ומומר ברי"ח כי הוא נמנה עם החדש הבא וכן פי' שנה זו שאם נדר בלמעט השנה אסור עד משלוס השנה ומומר ברי"ח כי הוא נמנה עם העתיד לבא לשון העולם לומר הנה הבא ושנה העתידה לבא: שבעה זו. היה עומד בלמעט השנה השמיטה ואמר שבוע זו אסור עד משלוס השמיטה והשביעית בכלל שמיטה שעברה י"מ שבת זו כגון שעומד ביום השבת ואמר שבת זו אסור בכל השבוע הבאה וגם יום שבת זו שהוא עומד בו דלא מימנא כיון שעבר מקצת היום וגם היה עומד בשבוע אסור עד ששנה השמיטה ואמר שבוע זו אסור בכל השנה וגם ביום ר"ח וכן אם עמד בשנה דשמיטה ואמר שבוע זו אסור בכל שמיטה אחת שבעה אחד אסור מיום ליום. אם עומד בלמעט היום ואמר יום א' אסור עד למחר כעת הוזה וכן אם עומד בח' בחדש ואמר חדש עלי אסור עד ח' לחדש הבא וכן בשנה וכן בשמיטה: גמ' לבשתחשך צריך שאילה להבם. רבי ירמיה לאו לפטר שמני' קא אתי דמתי' שריא ליה לכשתחך בלא שאילה אלל כפרא דנפשיה קאמר שהחמיר וגור גזירה זו להצרכו שאילה לכשתחך וכי יוסף מפרש טעם גזירהו שאם תחירו

תרומה. לאין גידולי היתר מעלין את האיסור: בגידולי גידולין קאמר. דהכי קאמר גידולי בלא של תרומה שנטעה זרבו גידוליו על עיקרו דהוה ליה גידולי גידולין: סיניא וכו'. דגידולי גידולין של תרומה חולין: אפי' בדבר שאין זרעו כלל. כגון בלא גידולי גידולין מותר: בדבר שזרעו כלל. כגון חטטים גידולי גידולין דזכו השני: תרץ רביזא של גידולי גידולין דרבו גידוליו על עיקרו מותר קא משמע לן. כלומר הא אתא לאשמועינן גידולי גידולין של בלא של תרומה ורבו אותן גידולין על עיקרו מותר דהוה השלישי:

הדרן עלך הנודר מן הירק

קונם יין שאני טועם היום.

למשמע כל זמן שהוא יום

ומו לא: שבת זו. והיה עומד בשבת אסור בכל השבת בשבת ימי השבוע: והשבת שעברה. כלומר ^[א] בשבת שהוא עומד בה. ולהכי קרי ליה שעברה לפי שהשבת זה אינו מתחשב אחר ימים הבאים אלל אחר ששת ימים שעברו: חדש זה. אמר קונם יין שאני טועם בזה החדש והיה עומד בראו יום של ר"ח: אסור בכל החדש. בכל שלשים יום הבאים: וראש חדש להבא. כלומר ^[ב] ר"ח זה שהוא עומד לתוכו הוא נמנה עם ימים הבאים שהוא ראשון שלהם: וכן אם היה עומד בראש השנה ואמר קונם יין שאני טועם שנה זו. אסור בכל השנה שהוא עומד בו. ולהכי קרי לעמיד לבא לפי שהוא נמנה לימים ולחדשים הנכנסים שהוא אחר זמן

ולהכי קאמר לעמיד ולא קאמר להבא: ואם היה עומד בשנת השמיטה ואמר קונם יין שאני טועם בשבוע זה אסור בכל השבוע הבא. וזוהי שנה שביעית שהוא עומד בה נמנית לשבוע שעברה להכי קרי ליה שעברה: ואם אמר. שאני טועם יום אחד ^[א] מעת לעת שאם היה עומד בשנת הגדר בחצי היום אסור למחר עד חצי היום וכן אם אמר שבת אחד בצויה היום ועומד בשבוע אסור עד יום שמיני לאותו יום שגדר וכן בשנה אחת וכן בשבוע אחת אסור שנה שלימה ושבוע שלם מיום ליום: גמ' לנשתחך. אע"פ שעבר היום: צריך שאילה לחס. להחיר לו נדרו משום היכרא: גזירה היום אטו יום אחד. דאי אמרת לכשתחך ^[ו] אע"פ שעבר היום הו מותר אמו למימר נמי כי נדר יום אחד ועומד בחצי היום מותר לכשתחך ואיהו לא הו מותר עד מעת לעת הילכן נרץך שאילה לחס וכיון דבעי שאילה לחס חס חוקר כילד נדר ולא יבא לידי חילול נדר: ואי

תרומות פי"ט מ"ד [פסחים לז. שבת יז]. פסחים לז. [תרומות פי"ט מ"ד]. א [קדושין סד:] פס"י ר"ן והר"ש עד סוף המשנה ממלא לקמן סא ע"א, ד' [ג"ל פי' וכן גיטת רש"י והר"ן והר"ש לקמן סא. וכן העמיקו הטו"ש יו"ד סימן רכ ספ"י יא וכן הוצא שנה זו בקדושין סד:] א [בבבא"ש בספקיו איתא א"ר ירמיה בר אבא לכשתחך וכו' וכו"ל וכדלמא כגוינן בע"כ ופי' הר"ן והר"ש שם וכו"א [בבבא"ש, א] [ע"ג].

הגהות הב"ח

^[א] במשנה וי"ב שבת (שעברה) חז"מ וי"ב ס"א לשעבר וכן בסמוך: ^[ב] רש"י ד"ה והשבת שעברה כלומר ובשבת: ^[ג] ד"ה וראש חדש להבא כלומר ובראש חדש זה שהוא עומד בתוכו שהוא נמנה: ^[ד] ד"ה ואם היה עמו באוהת שנה וכו' שבמינה לשבוע: ^[ה] ד"ה ואם אמר וכו' יום אחד אסור מעת לעת: ^[ו] גזירה היום וכו' לכשתחך הו מותר כל"ל ומינות אע"פ שעבר היום נמנן:

גליון הש"ס

הטבל גידוליו גידוליו מותרין. קשה לו הא בעינן ל"ש דגידוליו ינטלו דהא טבל כשי"ח וכו' כמו דמ"א דגידולי גידולין אסורין לאין לו בעיול דהו ששלי"ח וכו" טבל ומה ר"ש ד"ה לרבא. כלומר. עיין ר"ה דף ע"א פ"י ט"י ד"ה להבא:

פירוש הר"ש

והתנן גידולי תרומה [תרומה]. משנה היא בפ"ו דתרומוס (מ"ד) שבעה טעמא בפ"ק שבת (דף פ:) דילמא משחי ליה אחי לדי תהלה: הא נמי חגיגה. אי איירי נמי בגידולי גידולין אחי איכא לאקשו"י מאי קמ"ל משנה שלימה שנינו גידולי גידולין מותרין סיפא דתן ממני' דגידולי תרומה תרומה היא: והא תנן הטביל גידוליו גידולין תרומה בו. וכוין דאפילו גידולי גידולין של טבל אסורים בדבר שאין זרעו כלל כל שכן של תרומה דהא בדבר שזרעו כלל גידולי תרומה תרומה וגידולי טבל חולין: רבויא דרבו גידוליו על עיקרו דמותר קמ"ל. דהא דלאסור גידולי גידולין בלא רבו אלל רבו אפי' גידולין מותרין גידוליו היתר מעלין את האיסור:

גידוליו תרומה. אם ורעה, אפילו דבר שזרעו כלל, כגון תבואה וקטנית (שבת יז). הטביל גידוליו מותרין. אע"פ שמתמם בכרי והוקבע מעשר וזל עליו שם טבל, וזרעו ולא הפריש מעשרותיו מתלה זמנו וגמרו וקצרו, מותר לאכילת ארעו עד שימנה בכרי, ואף על גב דגידוליו תרומה תרומה, מדרבנן הוא ולחומר,אלא להפסיד את הכהנים, אלל גידולי טבל חולין ון והרי הן כשקולרין כשאר תבואה ואוכל מהן ארעו עד שימרחם (פסחים יז). רבויא דרבו. אם היה מחלמו כוית וכע גם בבכילה (ראמיה בשם).

הדרן עלך הנודר מן הירק

ור"ח לרבא. הוא ר"ח שעבר עמה בקרבו, ומשום דקרי להווא אשתקד שעבר, ומשכנתם ליל ראשון מומר, ואם אמר עד שיהא פסק, אסור לענין נדרים. קונם שאני נהנה לך עד הפסח, אסור עד שיגיע. ומשכנתם ליל ראשון מומר, ואם אמר עד שיהא פסק, אסור

